

EKONOMSKI FAKULTET – Podgorica

Lekcija 5

Načela bilansiranja

Načela bilansiranja

Načela bilansiranja su principijelna pravila prikazivanja bilansa i utvrđivanja vrijednosti bilansnih pozicija

Načela bilansiranja se primjenjuju u zavisnosti od cilja bilansiranja

- **Načelo stalnosti**
- **Načelo zaštite povjerilaca**
- **Načelo uzročnosti – načelo korelacije**
- **Načelo opreznosti**

načelo realizacije
načelo impariteta
načelo niže vrijednosti
načelo dnevne vrijednosti
načelo najviše vrijednosti

- **Načelo finansijske pažnje**
- **Načelo istinitosti**
- **Načelo jasnosti**
- **Načelo povezanosti bilansa**

Načelo identiteta bilansa
Načelo kontinuiteta bilansa
Načelo podudarnosti bilansa

➤ **Načelo stalnosti**

Načelo stalnosti podrazumeva da preduzeću nije unaprijed određen životni vijek.

Preduzeće je osnovano s ciljem većitog opstanka, večite egzistencije. U tom neograničenom veku trajanja preduzeća nužno je permanentno periodično bilansiranje, najmanje jednom godišnje, radi polaganja računa, ocenjivanja finansijskog položaja i finansijskog rezultata kao podloge za upravljanje preduzećem.

➤ Načelo zaštite povjerilaca

Načelo zaštite poverilaca polazi od imovinskog shvatanja bilansa, što pripada statičkoj teoriji bilansa.

Zaštita garantne supstance zahteva oprezno bilansiranje finansijskog rezultata, kako bi se spriječilo prelivanje supstance u finansijski rezultat a time i u potrošnju, što odgovara načelu opreznosti, koje, takođe, zahteva oprezno odmjeravanje finansijskog rezultata, procjenjivanje rashoda na više i prihoda na niže.

➤ Načelo uzročnosti

Načelo uzročnosti, u literaturi poznato i kao načelo korelacije, zahteva da se pri obračunu periodičnog rezultata prihodima dodele svi prihodi i rashodima svi rashodi koji su nastali u obračunskom periodu i iskažu u bilansu uspeha.

Načelo uzročnosti se primjenjuje i pri alociranju troškova na nosioce odnosno učinke, što znači da se troškovi dodeljuju onom nosiocu troškova koji je te troškove prouzrokovao.

Načelo uzročnosti, najzad, primenjuje se i kod utvrđivanja nabavne cijene, koja služi za vrednovanje osnovnih sredstava, zaliha materijala i robe.

➤ Načelo opreznosti

Suština ovog načela zahteva odmjeravanje prihoda na niže i odmjeravanje rashoda na više ali uz isključivanje samovolje i potcjenjivanja finansijskog rezultata iz manipulativnih razloga.

Načelo opreznosti se ostvaruje preko primjene sledećih načela: realizacije, impariteta, dnevne vrijednosti, najviše vrijednosti i najniže vrijednosti, koja imaju ulogu podnačela načela opreznosti.

➤ Načelo realizacije

U osnovi ovog načela leži zahtjev da se dobitak ne može iskazati ako tržišno nije potvrđen, verifikovan.

Ovo praktično znači da prihodi moraju da budu potvrđeni kroz akt realizacije proizvoda na tržištu.

➤ Načelo impariteta

Načelo impariteta zahteva iskazivanje gubitaka iako oni nisu tržišno verifikovani.

➤ Načelo najniže vrijednosti

U osnovi ovog načela stoji zahtev da se imovinski delovi bilansa mogu procjenjivati uz pomoć nabavne cijene ili cijene koštanja ali pod uslovom da nabavna cijena i cijena koštanja nijesu više od vladajućih tržišnih cijena.

Načelo najniže vrijednosti se ne odnosi na imovinske djelove koji predstavljaju dugoročna ulaganja, odnosno ne odnosi se na osnovna sredstva.

➤ Načelo dnevne vrijednosti

Načelo dnevne vrijednosti odgovara imovinskom shvatanju bilansa, bilansirana imovina odgovara vrijednosti koja se može unovčiti.

Dnevna cijena se upotrebljava samo u okviru načela najniže vrijednosti i na kraju života preduzeća, kada zaista postoji potreba iskazivanja imovine preduzeća.

➤ Načelo najviše vrijednosti

Ovo načelo se primenjuje na obaveze i tranzitornu pasivu.

Dugoročna rezervisanja

Razgraničeni obračunati troškovi

Razgraničeni prihodi

Obaveze se bilansiraju najmanje u visini nominalne vrijednosti ali se one i povećavaju, bilo pripisivanjem postojećim obavezama, bilo stvaranjem novih obaveza u slučaju kada postoji realna mogućnost da će se obaveze povećati.

➤ Načelo finansijske pažnje

Primjena načela opreznosti u bilansiranju mada je prvenstveno usmerena na oprezno odmeravanje finansijskih rezultata neizbežno dovodi od stvaranja latentnih rezervi što odgovara načelu finansijske pažnje.

Poštovanje načela finansijske pažnje doprinosi **smanjenju rizika** od budućih negativnih finansijskih rezultata, jer ovo načelo, odnosno, **skriveno samofinansiranje** smanjuje obaveze a time i rashode po osnovu finansiranja odnosno kamata.

➤ Načelo istinitosti

Načelo istinitosti, zahtijeva bilansiranje koje ne dozvoljava pojavu u bilansu ni latentnih rezervi ni skrivenih gubitaka.

➤ Načelo jasnosti

Načelo jasnosti u osnovi zahteva jasnoću bilansa u smislu da su tačno i razumljivo nazvane bilansne pozicije, odnosno da je jasno šta one izražavaju, odnosno predstavljaju, što se odnosi **na zahtev raščlanjivanja** bilansnih pozicija u bilansu stanja i bilansu uspeha i **na zabranu kompenzacije (prebijanja)** pojedinih pozicija aktive i pasive, odnosno rashoda i prihoda.

➤ Načelo povezanosti bilansa

Načelo vremenske povezanosti i uporedivosti bilansa ostvaruje se preko načela: **identiteta bilansa, kontinuiteta bilansa i podudarnosti bilansa** koja imaju ulogu podnačela načela vremenske povezanosti.

➤ Načelo identiteta

Pod identitetom bilansa podrazumeva se jednakost (istovjetnost) bilansa otvaranja jednog obračunskog perioda sa zaključnim bilansom prethodnog obračunskog perioda.

Bilans otvaranja za tekuću godinu, mora biti jednak (istovjetan) zaključnom bilansu za prethodnu godinu.

➤ Načelo kontinuiteta

Kontinuitet bilansa označava vremensku povezanost više uzastopnih zaključnih bilansa. Razlikujemo **formalni** i **materijalni** kontinuitet zaključnih bilansa.

Formalni kontinuitet zaključnih bilansa zahteva da se niz uzastopnih bilansa po spoljnoj formi ne smiju razlikovati. (isti nazivi bilansnih pozicija, ista sadržina bilansnih pozicija i isti redosled upisivanja bilansnih pozicija u bilans).

Materijalni kontinuitet zaključnih bilansa podrazumijeva da je u nizu uzastopnih zaključnih bilansa primijenjen isti način procjenjivanja bilansnih pozicija.

➤ Načelo podudarnosti bilansa

Podudarnost bilansa je u osnovi podudarnost finansijskog rezultata (dobitka).

Podudarnost finansijskih rezultata postoji ako je **zbir periodičnih finansijskih rezultata ravan totalnom finansijskom rezultatu** koji se utvrđuje na kraju života preduzeća kao razlika između sopstvenog kapitala iskazanog u krajnjem likvidacionom bilansu i sopstvenog kapitala iskazanog u osnivačkom bilansu.